

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De S. Patusio Conf., Electo Ep. Meldensi Meldis In Bria Galliæ Provincia.
Memoria sacra, locus, tempus, cultus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

A 61 *Et quamquam sancti Antistitis mortem anno potius 343, quam uni e tribus subsequentibus definite innectere non ausim, utpote hac in re veterum testimonio non suffultus; id tamen asseverare non timeo, Telonenses tabulas, quas a Gilberto de Tarenta in lucem erutas, scribit Guesnayus cit. p. 198 Annal. Massil., omnino infelicitur Sancti mortem ad annum 336 retulisse. Sic in prædictis tabulis legitur: Post mortem S. Casarii Cyprianus in episcopatu suo remansit in pace.... Sed paulo post Albionus, (imo Alboinus) Longobardorum rex, cum magno exercitu ex parte Galliae venit, armis et igne fere omnes urbes Galliae Narbonensis invasit, ejusque milites magnam partem populi multosque episcopos necaverunt, effusione sanguinis Christianorum gaudentes; et una eorum turba juxta Tolonum venit, irruens in urbem sicut leones in prædam, dictique milites in templum Dei ambulaverunt, et B. Cyprianum invenerunt cum sociis Mandriano et Flaviano, ejecerunt eos de templo et in agro necaverunt eos, sicut oves Christi, anno Domini DLVI, v Idus mensis Augusti.*

Eum non fuisse martyrii affectum,

B 62 *Quod ad Mandrianum et Flavianum martyres attinet, jam pridem ostendit Cuperus noster in Actis Sanctorum tom. III Augusti pag. 749, eos anno Christi 336 sub Alboino, Longobardorum rege, occisos non fuisse. Unde, quas pro sua stabilienda opinione rationes evidentes adduxit, eadem etiam demonstrant, Cyprianum nostrum, qui, ut num. 59 vidimus, procul omni dubio anno 349 diem suum felici morte clauserat, non potuisse anno 336, nedum anno 366, sub Alboino rege, qui anno dumtaxat 368 ex Pannonia in Italiam venit, a Longobardis martyrio affici. Quo tempore Sanctus noster vita functus est, (hoc est anno circiter 343) ecclesiae Gallicanae, ut ex Honorato Bouche tom. I Chorographiae et Hist. Chronol. pag. 643 et ex Cointio ad annum Christi 349 num. 25 aliisque historicis patet, nullam persecutionem passus sunt, atque ideo S. Cyprianum, Telonensem episcopum, martyrio coronatum fuisse, expresse negat Cointius, et jure quidem meritissimo. Non placet tamen, cum addit, existimare se, Sanctum nostrum ab iis, qui Telonenses tabulas longe post illius mortem publicarunt, cum martyre ejusdem nominis confusum fuisse, illo nimirum, quem Saussayus tom. II pag. 1176, a Saracenis Gallias invadentibus Telone ad altare peremptum scribit.*

nec Telone existisse homonymos,

C 65 *Etenim, an unquam existerit Cyprianus ille martyr, Telone circa annum Christi 750, ut addit Guesnayus, a Saracenis occisus, ob gravissimas rationes jam pridem dubitavit laudatus Cuperus noster, scrupulosque hac de re suos, quos nemo hactenus evulsit, eruditus proposuit in Opere nostro ad 19 Augusti in Vita SS. Mandriani et Flaviani martyrum; ubi et Cyprianum, Telonensem abbatem, propter summam antiquitatis de eo silentium aliasque ob rationes non ausus est a Sancto nostro distinctum admittere. Non distitor quidem, apud Saussayum die 3 Octo-*

bris Telone Martio exstare memoriam tum Cypriani abbatis, tum synonymi martyris, ac demum Cypriani, Telonensis episcopi: verum quis nescit, illum non semel absque ullo veterum testimonio Sanctos pro suo arbitrio aut multiplicasse aut confudisse? Saussayum secuti Guesnayus et Cointius, de Cypriano illo abbate ac de homonymo martyre fecerunt mentionem; at ipsi nihilo magis, quam Saussayus, assertionem suam expresso tantillae fidei instrumento firmare potuerunt. Et sane, si, præter Antistitem nostrum gemini Telone exstiterint Cypriani, alter religiosae vitae magisterio et praelatura, alter martyrii palma tam conspicuus, ut Saussayus adstruit; si utriusque, ut loquitur, perenni cultu vigeat percolenda recordatio, edisserat nobis, cur Provinciae directoria atque Officia propria, saltem Telonensia, ne ullam quidem utriusque, vel alterutrius commemorationem aut hoc aut alio die præscribant. Accedit, quod Castellanus, peritissimus in paucis Sanctorum investigator, solius Cypriani episcopi meminert; ac tandem, quod Cypriani martyris et homonymi abbatis a Sancto nostro Antistite distinctionem hactenus ostendere Telonenses, quorum tamen maxime intererat, nequiverint, nullusque inter eruditos Gallos inventus sit, qui motis a Cuperi nostro difficultatibus plausibili aliqua ratione occurrere tentarit.

E 64 *Quæ argumento esse possunt, cum Telonenses certa de Sancto suo documenta non haberent, piam quorundam Provincialium credulitatem olim ex uno suo Cypriano triplicem infundate fecisse; quod facile accidere ex eo potuit, quod lapsu temporis et barbarorum incursionibus obscurata Sancti memoria, inexploratum ipsis fuerit, quo eum titulo honorare deberent, aliis forte cum ut episcopum, aliis ut martyrem, aliis ut abbatem colentibus; unde cum in Sancti titulos errores irrepsissent, pronum ipsis fuit, eum vel geminare, vel ex uno triplicem facere. Alii contra in diversam partem abeuntes, nihilo solidiore fundamento uni suo antistiti Cypriano, præter episcopales infulas, abbatis pedum et martyrii palmam concesserunt. Neque hos juvare quidquam possunt citatae n. 61 Telonenses tabulae: etenim tam aperte falsa sunt, quæ sub illarum finem leguntur, ut ad ea refellenda malim lectorem ad num. 21 et 62 hujus Commentarii, vel ad Operis nostri tom. III Augusti pag. 749 remittere, quam hic sigillatim, at non sine lectoris nausea, errores omnes exhibendo, falsitatem illius martyrii evidentius demonstrare. Telonenses illas tabulas in adstruendo Sancti martyrio sublestæ fidei esse, satis etiam ostendit amplissimus dominus du Blanc, qui has certe præ oculis habuit, nec tamen, cum ad cleri Telonensis usum Officium de Sancto adornaret, vel leviter de ejus martyrio meminisset. Deum ipsum ecclesiae Provinciae Cyprianum, non ut martyrem, sed dumtaxat ut Confessorem Pontificem, tum in horis canonicis, tum in sacro Missarum Officio celebrant.*

AUCTORE
J. G.

alterum martyrem, alterum abbatem, ostenditur.

DE S. PATUSIO CONF., ELECTO EP. MELDENSI

MELDIS IN BRIA GALLIÆ PROVINCIA.

J. B.

Memoria sacra, locus, tempus, cultus.

SECOLO VII
VEL VIII.
Quæ S. Patu-
sii meminerint
Martyrologia,

Sanctum Patusium Martyrologium Parisiense Eminentissimi domini de Noailles, archiepiscopi Parisiensis jussu anno 1727 editum ad diem 5 Octobris his verbis memorat: In pago Meldiciano S. Patusii presbyteri Meldensis, qui electus episcopus ipso die obiisse dicitur. Ejusdem hoc die Breviarium Meldense anni 1640 meminit, et rursum ad diem 31 Augusti S. Ebreghisilo S. Patusii in sede Meldensi successori sacrum: Ebreghisillus nobilissimis ortus parentibus, circa annum Domini septingentesimum quinquagesimum, eximiae sanctitatis merito in episcopum Meldensem electus

fuit, et in S. Patusii (qui nondum consecratus fuerat) locum successit. Saussayus in Appendice ad Martyrologium Gallicanum littera P: S. Patusius episcopus Meldensis, Deo charus, vita privatus memoratur ipso electionis suae die: imo morte subductus et ad beatam subvectus immortalitatem. Castellanus in Martyrologio Universali, cujus verba Gallica Latine reddo. In pago Meldiciano S. Patusius ad S. Stephanum Meldensem canonicus, cujus pagi illius prioratus aliquis nomen gerit. Sancti præterea titulo a Belleforestio, Demochare de divina Missæ Sacrificio, Chenuto, Severtio, Claudio Roberto, aliisque passim, qui de illo agunt, recentioribus honoratur: imo, teste Cointio in Annalibus ecclesiasticis

AUCTORE
J. B.

ecclesiasticis Francorum ad annum 697, In omnibus antistitum Meldensium Catalogis SANCTUS appellatur : omissum tamen in quibusdam Meldensium episcoporum Catalogis, lib. 1 num. 79 Plessius scribit in Meldensi Historia; at non alia de causa id factum censet, quam quod eodem, quo ad sacras infulas electus est, die, necdum consecratus, fecerit vendendi finem.

quæ fuerit se-
des episcopa-
lis,

2 De Meldensi urbe, pagi Briensis principe, in Actis nostris actum non semel est. Jatinum olim dicta, gentis deinde nomen sortita est. Episcopatum habet antiquum, cujus incunabula quidam a S. Dionysio, a S. Sanctino quidam auspiciantur. Ecclesia cathedralis Deiparam Virginem et S. Stephanum patronos habet. Senonensi olim metropoli subjecta, modo Parisiensi subiacet, ex quo videlicet Parisiensis ecclesia sub Gregorio XV Pontifice Maximo, instante Ludovico XIII, metropolitanis Galliarum sedibus adjecta est. Anno 549 Medoveus, Meldensis episcopus, concilio Aurelianensi quinto subscripsit, Remensi Gondoaldus anno 623 secundum Labbeum, Cointium et Mabillonium; secundum Sammarthanos anno 650. Plures quoque præsules numerat sanctitate insignes, quorum sibi natales vindicat, ut S. Rigomerum, ut S. Hildevertum, ut S. Ebreghisilum, ut S. Patusium nostrum, de quibus, aliisque apud Plessium tom. II pag. 432, ita canit Fulcoius Bellocensis :

Meldis, sanctorum mater fecunda Virorum,
Walberti justî, sacri nec non Canoaldi,
Faronis, Faræ, quæ Christum novit amare,
Pro quo terrenum sponsum facit hæc alienum.
Meldis Celiniam vita cum celibe diam,
Hostibus austerum tulit et Rigomerum.
Partusium (quid ago) profert urbs Meldica pago.
Hic tres Germani, gestis et dogmate sani,
Quem dilexerunt, Christum sibi substituerunt.
Hic Addo, Bado, proles clarissima Dado,
Optima fundantes loca, qui sua, seque dicantes,
Radolium, Jotrum, Resbacum constituerunt.
Hic Hildevertus pastor re, nomine, verus.
Hic fuit antistes solitus collidere tristes;
Conservis alacer, tumidis Ebreghisilus acer etc.

quo floruerit
tempore,

3 Obscura admodum est antistitum Meldensium chronologia. Hinc P. Joannes Pinus tom. VI Augusti pag. 694 S. Ebreghisilum, qui in sede Meldensi S. Patusium proxime exceperit, sæculo VII vel VIII posuit, dum Meldensium episcoporum chronologiæ Novæ Galliarum Christianæ editores afferrent aliquid lucis. Exstat quidem apud illos tom. VIII col. 1397 et seqq. Meldensium præsulum Catalogus; sed nec S. Patusio, nec S. Ebreghisilo annus ullus adscribitur. De Herlingo vero S. Patusii decessore proximo ita habent : Ipse creditur Herlingus episcopus, qui subscripsit privilegio Agliberti Cenomanensis epi-

scopi pro monasterio sanctæ Mariæ mense Junio anno XI Theoderici regis. Illud habes Analect. Mabillonii tomo III pag. 204. Theodericum sub annum 691, regni sui 17 obiisse, tom. I Annal. Benedict. pag. 393 idem Mabillonius refert : ex quo fit conjectura probabilis, sub finem sæculi VII S. Patusium diem clausisse extremum. Favet huic conjecturæ Cointius num. 1 citatus, favet et Martyrologium Parisiense, quod una cum Cointio annum Domini 697 S. Patusio mortualem assignat. Castellanus ad diem 5 Octobris, S. Patusium sæculo VIII obiisse, ponit; sed mendum in eum locum, nisi fallor, irrepit : sancto enim Ebreghisilo, proximo a S. Patusio Meldensium præsulum sæculo VII ad diem 31 Augusti idem Castellanus apposuit : sanctum autem Ebreghisilum successorem S. Patusii faciunt, quotcumque vidi, Meldensium episcoporum catalogi. Contra Breviarium Meldense eodem num. 1 citatum notat, S. Ebreghisilum ad Meldenses infulas evectum esse circa annum 730 : unde aut eodem, aut proxime præcedenti anno S. Patusium obiisse, consequitur. Malin ego Parisiensi Breviario, quam Meldensi subscribere : defuncto enim S. Hildeberto, circa annum 680 successit Herlingus; Herlingo S. Patusius, Patusio vero Ebreghisilus; et proinde, si Meldensi Breviario standum esset, Herlingum 70 fere annos Meldensem sedem occupasse, necesse esset, quod, nescio, qua diceretur auctoritate, eoque mihi probatur minus, quo rarior est et infrequentior sedis episcopalis tam diuturna possessio.

4 Hæc de Sancti ætate : cultus vero inde perspicuus est, tum quod annuam ejus memoriam recolat ecclesia Meldensis die 5 Octobris Officio semiduplici, ut in communi confessoris non Pontificis, tum quod in diocesi Meldensi templum jam olim habuerit suo nomini consecratum : de quo lib. 1 Historiæ Meldensis num. 79 ita scribit Plessius : In diocesi (Meldensi) tertio circiter ab urbe Meldensium lapide Septentrionem inter et Occidentem ecclesia paræcialis est sub ejus invocatione dedicata, in eaque fortasse sepultus est. Pagus ipse non alio nomine notus est, quam sancti Confessoris : est et prioratus in ea ecclesia, qui etiam S. PATUSII nominatur. Hanc abbatiæ Molismensi anno 1102 Odo quidam donavit, et Manasses hujus nominis I Meldensium episcopus decennio post confirmavit : prioratus vero eorum, quorum intererat, consensu 28 Junii anni 1726 extinctus est sub Eminentiissimo domino Cardinali de Bissy, qui illius redditus seminario suo applicuit, ut ex ecclesiæ Meldensium tabulario refert Plessius citatus. His plura de S. Patusio non inveni, præterquam quod sanctimonialia monasterii S. Faræ, eodem Plessio teste, aliquas S. Patusii reliquias S. Faræ fundatrici suæ lipsanotheçæ inclusas penes se esse, arbitrentur.

quis ejus cul-
tus, explica-
tur.

F

DE SS. EWALDIS DUOBUS PRESBYTERIS MM.

IN ANTIQUA SAXONIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

C. B.

§ I. Antiquæ Saxonie, in qua Sancti passi sunt, notitia, varia nominis eorum efformatio, memoria in Fastis sacris, cultus ecclesiasticus, Passio edenda.

ANNO, UT
VEROSIMILIUS
EST, DCXCV.
Antiquæ
Saxonie

Antiqua Saxoniam pro varia bello-
rum fortuna variaque temporum
ratione fines habuit modo arctiores,
modo minus arctos. Caroli Magni
ævo, quod et Ewaldorum ætate
obtinnisse videtur, inter Rhenum
potissimum, Visurgim et Albin
claudebatur. Fas est id colligere ex Annalibus me-
triciis, per Chesnium tom. II Scriptorum Franciæ,
Reinerum Reineccium, Bouquetum aliosque vulgatis.
In his enim auctor, poeta anonymus, qui Arnulphi

imperatoris ævo vixit, resque a Carolo Magno gestas
carmine complexus est, ad annum 772, Indict. 9
describens antiquæ Saxonie populos sic canit :

Saxonum natura ferox et pectora dura,
Ferre jugum Christi necdum dignata suave,
Dæmonico nimium fuerant errore subacta.

2 Christicolæ vero jam longo tempore Franci
Catholicam tenere fidem, multisque per or-
bem

ex poeta ano-
nymo notitia :

Jam dominabantur populis, quibus undique fulti
Præcipue virtute Dei, quem rite colebant,

Hanc